

IV
45747

Št. 1. Poština pavšalirana. Ljubljana, dne 1. januarja 1925.

Leto I.

SAMOUPRAVA

POLITIČNO GLASILO SLOVENSKEGA LJUDSTVA.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Wolfova ul. 1/1.
Rokopisi se ne vračajo.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani.

||| Izhaja vsak četrtek. |||

Naročnina mesečno Din 4.—, celoletno 50.—.
Posamezna številka Din 1.—.
Inserati po tarifi, pri večjem naročilu popust.

SREČNO IN VESELO NOVO LETO 1925!

Zakaj smo izšli?!

Približuje se čas težke odločitve. Čas, ki bo pokazal, ali smo vredni narodne svobode, ki smo jo dosegli po stoletnih bojih s pomočjo bratov Srbov. Bliža se čas, ko bo slovenski narod odločil, ali hoče pomagati graditi s tolikimi žrtvami pridobljeno državo, ali pa hoče biti razdiralen element, ki ne samo, da ne pomaga urejevati državo, da bi prišla do procvita, ampak ruši še to, kar drugi z velikim naporom ustvarijo.

Naša država Jugoslavija se nahaja sredi odločilne borbe za edinost ali federalizem.

Še boljše rečeno, gre se za obstoj ali neobstoj naše mlade države. Ker v tem so si vsi edini, da je sedanjí položaj nevdzdržljiv, da je bolezen tu, ki jo je treba ozdraviti. In vsak strankarski klicar se hvali in hvalisa medicino svoje stranke. Ozdravljenje nam zamore v potu svojega obraza, s svojim modrim delom in trudom, pridelati vlada in zakonodaja tekem let. Ozdravljenje nam more dati samo vlada velikih možnih in delazmožnih strank, kakor je radikalna stranka. Solidarnost državljanov ene in iste države je predpogoj za obstoj in blagostanje države.

Danes res ne gre za stranke, danes gre za celoto. Naj pripada posameznik tej ali oni stranki, to je postranska stvar. Udarjen bo vsak, ako se ne prerinejo vse stranke do spoznanja ali realiziranja solidarnosti celokupnih interesov celote. Danes je brez pomena polno strank. Grupe so samo dve: za državo ali proti. Kdor se oklepa malih strank, ga vodi do tega le osebna strast, osebno sovraštvo ali osebna maščevalnost — kar je znak nizkotnih ljudi. Veliki, pošteni ljudje pa pozabijo sebe in svojo korist in trpijo za ideje, ker vedo, da se le tako pride do lepše in boljše skupne bodočnosti.

Resni so časi, ki bodo zapisani z velikimi črkami v almanahu jugoslovenskega troimenega naroda. Vsak bo uvidel, da stranka, ki v tako važnem času nima svojega časopisja, je zgubljena. Zato so požrtvovalni možje naše stranke zbirali prispevke za tiskovni sklad, da se zopet začne izdajati strankino glasilo, ki je moralo po zaslugi malomarnih članov začasno prenehati izhajati.

Vsakemu mora biti jasno, da brez časopisa in organizacije, ni stranke, in brez teh ni v javnem življenju uspeha.

Pa bo kdo rekel, saj imamo še dosti strank in še več časopisov. Žalibog je res ta-

ko, zato so tudi taki uspehi, ker vsak spriden dohtar in škric hoče imeti svojo stranko. In ljudstvo je tako nespametno, da sledi raznim lepo in grdo oblečenim potepencem in ljudskim demagogom, mesto, da bi se oklenilo velike stranke Kot je naša radikalna stranka, ki je največja stranka cele države, stranka skoro celotnega srbskega naroda, zlasti priprostega kmeta, delavca in obrtnika, pa tudi uboge uradniške pare, stranka, ki je osvobodila Srbe izpod turškega jarma in nam pripomogla do ujedinjenja velike svobodne narodne države troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Stranka, ki ima tako preteklost za sabo, je gotovo zmožna, da tudi v bodoče osreči državo, čigar krmilo bo njej poverjeno.

Ne samo to. Radikalna stranka je tudi najbolj demokratska ali ljudska. Vsak njen član ima pravico in dolžnost voliti in izbrati svoje voditelje po svojem okusu. Ako je kje kaj napačnega, je krivda brezbriznega članstva, ki ne vrši svojih dolžnosti. Radi tega strnite vrste v dobro organizacijo in pripeljite v njo vaše znance in prijatelje in pomagajte vsak po svojih načelih stranki do procvita, do moči, da bo mogla delati na krmilu države v dobrobit naroda. Tedaj se bo nehala beda in pomanjkanje in zavladalo bo gospodarsko blagostanje, za katero so dani vsi pogoji v naši državi. Dokler pa se bo samo kritiziralo, rovarilo in podpiralo razvajene strančice, ki jih vodijo politični malopridneži in ljudski demagogi, ne bo reda in zadovoljnosti v državi.

Razven tega je nerazumljivo, kako da ne sprejememo ponudene nam roke, ki jo nam prožijo južni bratje, kateri nas vabijo kot brate in sebi enake v svoje vrste. Upamo, da boste razumeli pravilno bratski klic in šli v boj za naše ideale, za narodno svobodo in da boste pomagali zgraditi mogočno in srečno državo v posmeh vsem notranjim in zunanjim sovragom. Pomagajte nam pridobivati pristašev za naše svete ideje. Pridobivajte nam obilo novih naročnikov za naše glasilo. Vaš trud vam bo domovina obilo poplačala.

Z novim letom idite z novimi močmi na delo za narod, za državo.

Zunanji naši vekovi sovragi stezajo svoje grabežljive roke, kdaj bi mogli pogoltniti

naše prelepe kraje v svoje nenasitno žrelo, pri čemur jim pridno pomagajo razne notranje prekucuške stranke, zlasti klerikalci in Radić.

Še je čas, da pokažete, da v vas bije srce za narod, za svobodo. Novo leto naj pokaže, da znate ceniti svobodo in da v vas stranka ni zastoj stavila svoj up.

Novo leto naj bo mejnik omahovanja pri Slovencih.

Z novim letom naj žrtvuje vsak vse svoje moči za našo stranko v dosego skupne blaginje države in naroda.

V to naj nam pomore Bog in sreča ljudska.

SLS — največja sovražnica Slovencev.

Vsak dan čitamo v klerikalnih časopisih, da je le SLS stranka Slovencev, njih zaščitnica in predstaviteljica, vendar smelo lahko trdimo, da ni bilo nobene stranke, ki bi povzročila toliko materijalne škode kot ona in od katerega bi grozila tolika propast, kakor grozi nam vsled delovanja klerikalnih voditeljev. Šest let že obstoja naša država. Vsak, ki je bil prva leta v Beogradu, je čutil, kako so Srbi nas čislali, kako so šli z nami ljubeznjivi, kako so nam šli na roko. In če pogledamo v delovanje slovenskih ljudskih predstavnikov v dobi teh šestih let, kaj vidimo? Ali ni bila ravno večina slovenskih ljudskih predstavnikov, ki ovira državno vodstvo pri graditvi mlade države. Ali ti niso stavili vedno pretirane in nemogoče zahteve?

Srbi so nam dali iste pravice, kot jih imajo sami. Klerikalci hočejo več. Hočejo celo več kot zahteva za se bivša kraljevina Črna gora. Oni se vmešavajo celo v srbske razmere v Macedoniji. Šeststo let so se Srbi borili, da so izrgali Macedonijo, njih vekova vlast, iz rok zakletega sovraga Turčina, ki je bil, je tudi in bi moral biti naš slovenski in krščanski vekovi zakleti neprijatelj. Sedaj so se šli vezati ti dobri krščanski klerikalci s Turki in hoteli dati Macedonijo kot avtonomijo Turkom. Isto nameravajo z Banatom. Samo, da bi tam bili gospodarji Madžari in Nemci. Ali je čudo tedaj, da so začeli Srbi nas mrziti in zapostavljati, da pravijo, da smo Švabi, ki slučajno govorimo slovenski. Koliko bi lahko koristili celokupni državi in zlasti Slovincem taki ljudski zastopniki, ki

bi sporazumno z največjo državno stranko delovala v parlamentu. Tako pa od njih nimamo nič, kakor samo obljube. Kaj so nam prinesli klerikalci? Nič! Le njihovi voditelji so vlekli bogate poslanske dnevnice, ministrske plače in druge dobrote, ljudstvo pa je plačevalo in plačevalo svoje poslance, vendar pa so še vedno tako drzili, da kričijo vedno:

Mi in samo mi.

Kdo je kriv, da ustava ni provedena, da še nimamo oblastnihi samouprav, ako ne klerikalci, ki so onemogočali vsako pozitivno ustavno delo. Ako bi bilo po njihovem, ne bi dosegli niti te samouprave, kaj še avtonomijo. Oni so krivi, da stojijo vsa državna dela na mrtvi točki. Da niso oni ovirali vsako pozitivno delo, bi bila že zdavno rešena razna pereča vprašanja, zlasti zenačenje davkov, invalidski in uradniški zakon. Vse njihove opravičbe radi neuspehov, so prazni izgovori. Nasproti pa radikalna stranka nudi vsem državljanom iste pravice in ista bremena, a klerikalna in Radičeva stranka so fisti elementi, ki ne pustijo do tega, in potem hujskajo eden proti drugemu, češ da so zapostavljeni.

Seveda, da bi dobili avtonomijo, je izključeno. Sploh pa samouprava ni nič drugega, kot ene vrste avtonomija, kar prina-

šamo v drugem članku. Ali naj so se Srbi zastonj bili 600 let za svojo rodno zemljo, da bi jo dali sedaj svojemu kletemu neprijatelju? Ali ne bodo prej rekli nam Slovincem, ki jih samo oviramo v njih državnem poslu, da naj gremo od koder smo prišli.

Ali nam ne prinašajo klerikalci s tem večno robstvo?

Od nas, pravih narodnih Slovincem je odvisno, da preprečimo to opasnost, ki je večja, kakor je bilo tisočletno robstvo v germanstvu, ker bi bilo večno.

Ti ljudje, ki ovirajo državno delo, ki so preprečili vpostavitvev samouprave oblasti, krajev in občin, zenačenje davkov in radi katerih delovanja nam preti celo večno robstvo pod Italijani in Nemci, hočejo biti zaščitniki Slovincem. Ne, nikdar!

Poglejmo, ali pa so tudi drugod tako navdušeni zagovorniki samoslovenstva in avtonomije. Kaj še. Na Primorskem, kjer zdihujejo naši najboljši sinovi v italijanskem robstvu, je izjavil odlični klerikalni voditelj, da je poitalijančenje Slovincem naraven proces in da je avtonomija Primorja iluzorna. Taki ljudje naj bodo predstavniki Slovincem?

Slovensko pošteno ljudstvo obrni hrbet tem ljudem in okleni se narodnega bloka, ki bo pripeljal ves narod do skupnega blagostanja.

Narodni blok in njega pomen.

Vsi vemo in bridko občutimo, da ne pride državni voz nikamor naprej. In zakaj? Ker nikjer na svetu ni toliko strank kot v Jugoslaviji, ki se nikakor nočejo združiti v delovno enoto, ampak rovarijo ena proti drugi. Ne samo to, ampak celo stranke same kot take se cepijo v razne grupe, ki tajno in javno delajo svoje podlo razdiralno delo. In če pogledamo vse te voditelje teh strančic in grup, kakšni nagibi igrajo pri njih glavno vlogo? Ali ni skoro v vseh slučajih mero-dajna pri njih le osebna čast in dobiček ali pa osebna strast, osebno sovraštvo in osebna maščevalnost. Če bi šlo tako naprej, žalostna nam majka.

Vse lepe fraze in opravičbe o zapostavljanju interesov krajev ali posameznih organizacij so le prazne bajke in brezpomembno besedičenje.

Nikdar še niso bili tako resni časi kot so sedaj. Sedaj se ne gre za potrebe posameznikov, sedaj se gre za več za biti in ne biti. Za svobodo in lepšo bodočnost v bližnji bodočnosti ali pa za razpad države ozir. nezvestno usodo.

Kam naj se obrnejo tedaj vsi ti voditelji malih strank in razdirači discipline velikih strank, tudi če uspejo? Ako jim je domovina in narod res na srcu, zakaj ne zataje že sedaj svojih strasti, ako so jim pa le te mero-dajne, potem spoznaj dobro slovensko ljudstvo, da so ti najnižkotnejši ljudje.

Hvala Bogu, da niso vsi taki, ampak da so se naši ljudje, ki so premagali sebe in osebne koristi, in se združili v interesu domovine, da jo obvarujejo razpada, v narodni blok.

Vsem je znano, kaj je počel Radič v tujini. Zvezal se je z ruskimi komunisti, bolgarskimi komitaši, ki povzročajo vedne nemire v Macedoniji in ki jo hočejo nam ugrabiti, z Nemci, ki so bili od nekdanji naši tlačitelji, z Madžari, ki so skoro Hrvate popolnoma upropastili. Še nobena stranka ni tako zdajalske vloge igrala v kakih državah, kakor jo je izvrševala radičeva družba, kvečjemu

naši klerikalci. Iz tujine je dobival milijone, da je rovaril proti svoji domovini. Tujec še ni nikdar podpiral tujca v dobre namene.

Kaj so počenjali klerikalci in kaj še vedno uganjajo, da bi onemogočili pravičen razvoj države, smo omenili na drugem mestu, le toliko bodi tu omienjeno, da oni gonijo našo zapeljano ljudstvo od katastrofe do katastrofe. Kaj morejo storiti za državo kmetijci, ki imajo samo par poslancev, da o narodnih socialistih sploh ne govorimo, ki obstojajo le ob inozemski podpori, ki pa tudi smrdi po spiritu.

Zato je edina rešitev za državo in narod organiziranost v okvirju narodnega bloka. Solidarnost vseh je potrebna, da se uredi država, da pridemo do blagostanja, ki ga pogrešamo od začetka svetovnega klanja. To bomo dosegli le z združenimi močmi, ker, kar se je rušilo štiri leta, se more le zopet v teku časa popraviti.

Narodni blok za ljubljansko okrožje se je ustanovil 19. novembra m. l. med delegati NRS in SDS, ki so v imenu svojih strank podpisale sporazum. Za našo stranko so podpisali istega naš oblasni predsednik dr. Niko Zupanič in podpredsednik mestnega odbora dr. Lukan, od SDS pa poslujoči podpredsednik dr. D. Puc in dr. Albert Kramer min. n. r. Sporazum je bil javljen ministrskemu komitetu obeh vladnih strank s protokolom z dne 26. novembra m. l. s podpisom dr. Niko Zupaniča, našega oblasnega predsednika in dr. Greg. Žerjava, ministra za šume in rude.

Nepravilnosti pri vlaganju in potrditvi klerikalne liste. Kakor je nam znano je lista SLS pri vložitvi sodišču zvezana z različnimi nepravilnostmi, zlasti, ker je bila predčasno vložena, zato obstoja nevarnost, da bodo kroglice oddane za to listo izgubljene in lista kot neveljavna proglašena. Celotno zadevo ima v rokah državni in pozneje verifikacijski odbor, kjer je večina radikalov, zato je tudi v njih rokah usoda klerikalcev.

Naši Amerikanci in republikanizem.

Naši rojaki, ki so bivali v Ameriki in služili svoj boren zaslužek z žuljevimi rokami, pri vsaki agitaciji simpatizirajo z republikanci, misleč, da je Amerika bogata in mogočna samo radi tega, ker je republika. To pa ni res. Amerika je bogata in mogočna vsled naravnih bogastev in radi pridnosti, discipline in organiziranosti tamošnjih državljanov, katerih svojstev so se navzeli prvotni prebivalci v monarhiji Angliji, odkoder so prišli. Tudi naša država ima vse predpogoje za blagostanje biti bogata in mogočna. Manjka nam le smisel za disciplino in organizacijo, katero nam tudi republika ne more dati, če jo sami nimamo. Začnimo pri sebi z disciplino in organizacijo na gospodarskem polju in država mora biti kmalu urejena. Da je smisel za organizacijo glavno in ne oblika države, nam kaže monarhija Angleška, katera je najmočnejša država na svetu in po obstoju več sto let ne smatra za potrebo spremeniti obliko svoje vladavine.

Splošno pa, ako bi postala naša država republika, bi nastale nevzdržljive razmere in homatije. Lahko se reče, da le duh kraljeve vladarske hiše drži celo Jugoslavijo v enoti.

Nadalje je splošno znano, da v Srbiji republikanizem ne more dobiti tal in da bi Srbi bili prej pripravljene nas prepustiti svoji usodi, kar bi imelo za posledico, da pridemo v hujše narodno robstvo, kakor je bilo pod bivšo Nemško Avstrijo, kakor da bi pristali na obliko republikanske države. Opasnost bi bila, da pridemo razkosani pod italijansko in nemško gospodstvo. Kaj se to pravi, nam kaže tužni Korotan in solnčna Goriška, kjer zdihujejo naši najboljši sinovi in kjer duhovnom nasilno vliვაო v usta grenko ricinovo olje, da bolujejo cele mesece.

Če pridejo v vas razni plačani agentje Prepeluhovci in Radičevci, napodite jih, kajti njim ni za vaše potrebe in blagostanje, temveč iščejo le svoje osebne koristi. Če vam postavljajo Ameriko za zgled, zakaj pa ne povejo, da ima Amerika, katera ima čez 100 milijonov prebivalcev, le dve veliki stranki, pri nas pa hoče vsaki spriden dohtar in potepuh svojo stranko. Celotno republikanci sami se ne morejo zjediniti in so postavili dve listi Prepeluhovo in Murnovo.

Kdor hoče, da bo država polna blagostanja in mogočna naj se organizira v velikih strankah, kjer se da kaj doseči, raznim zgarjem malih strančic pa naj pokaže vrata.

Razgovor med Čarugo in Prpičem. Glasoviti razbojnik Jovo Čaruga, ki še vedno čaka na izvršitev smrtno obsodbe, je slišal te dni, da pišejo časopisi tudi o vprašanju pomiložitve. Vedel je celo, da je bil minister pravde v Skoplju pri kralju. Ko je šel v pondeljek mimo temnice, v kateri se nahaja njegov istotako na smrt obsojeni tovariš Prpič, ki je veselo prepeval, mu je Čaruga zaklical: »Zastonj prepevaš. Ti tako ne boš pomiloščen!« Prpič mu je mirno odgovoril: »Hvala, meni je vseeno, pa če me že jutri obesijo. Žal mi je samo, da ne bom videl, kako bodo tebe dvignili!« »Nocoj sem sanjal,« je odvrnil Čaruga šaljivo, »da ti je počila vrv okoli vratu, ko so te obešali.« Prpič: »Ko bo okoli mojega vratu počila vrv, tedaj bodo tudi tebe pomiloštili.«

Zahtevajte v javnih lokalih SAMOUPRAVO!

Kandidatske liste Narodnega bloka za volilno okrožje Ljubljana - Novo Mesto.

Lista, ki je bila pri sodišču vložena 16. decembra 1924 se glasi:

NOSILEC LISTE:

dr. Gregor Žerjav,
minister za šume in rude, Ljubljana.

Okraj ČRNOMELJ.

Kandidat: dr. Niko Zupanič, minister n. r., Ljubljana.

Namestnik: Karel Müller, trgovec, Črnomelj.

Okraj KAMNIK.

Kandidat: Franc Pančur, posestnik, Zgornji Tuhinj.

Namestnik: Franc Kokač, kovač in posestnik, Vrhnopolje pri Moravčah.

Okraj KOČEVJE.

Kandidat: dr. Ivan Sajovic, posestnik in župan, Kočevje.

Namestnik: Fran Majcen, strokovni učitelj, Ljubljana.

Okraj KRANJ.

Kandidat: dr. Albert Kramer, novinar, Ljubljana.

Namestnik: Dragotin Lapajne, posestnik in trgovec, Žiri.

Okraj KRŠKO.

Kandidat: Joško Pfeifer, župan, Krško,
Namestnik: Alojzij Šribar, posestnik Ardoro pri Raki.

Okraj LITIJA.

Kandidat: Joža Bohinjec, podravnatelj delavske zavarovalnice, Ljubljana.

Namestnik: Valentin Urbančič, privatni nameščeneec, Ljubljana.

Okraj LJUBLJANSKA OKOLICA.

Kandidat: Fran Zebal, posestnik in trgovec, Rudnik.

Namestnik: Rafael Ipavec, živinozdravnik, Vrhnika.

Okraj LOGATEC.

Kandidat: dr. Albert Kramer, novinar, Ljubljana.

Namestnik: Dragotin Lapajne, posestnik in trgovec.

Okraj NOVO MESTO.

Kandidat: dr. Niko Zupanič, minister n. r., Ljubljana.

Namestnik: Karel Müller, trgov. Črnomelj.

Okraj RADOVLJICA.

Kandidat: Josip Ambrožič, izdelovalec gredež, Ljubno.

Namestnik: Janko Ravnik, tovarniški delavec, Jesenice.

Autonomija in centralizem.

Ni mogoče v našem javnem življenju bolj obrabljene pojmov kakor je ravno autonomija in centralizem. Naši nasprotniki razumevajo pod centralizmom vse zlo in pokvarjenost, katero je sploh mogoče spraviti pod en pojem, pod autonomijo pa ves raj, ki si ga je sploh mogoče misliti na zemlji.

To naziranje je v politiki pri zagrizeno si nasprotujočih strankah popolnoma razumljivo, ker si je skoro težko misliti, da bi zagrižen strankar priznal svojemu nasprotniku tudi to, kar je pri njem dobrega.

V naši javnosti pa se do danes niti ena stranka ni potrudila, da bi pojasnila ljudstvu ta dva pojma ozir. državnopravna vprašanja tako, kakor sta ona dva v resnici.

Zato se hočemo poglobiti in stvarno podati vsebino teh dveh pojmov, o katerih si naše ljudstvo vsled demagoškega pisanja našega časopisja predstavlja nekaj popolnoma drugega, kakor sta v resnici.

Predvsem moramo razločevati centralizem v absolutistični državi kar je bila carska Rusija in centralizem v ustavni parlamentarni državi bodisi monarhiji ali republiki.

• Pod absolutističnim režimom je bilo iz-

ročeno ljudstvo res na milost in nemilost eksponentu absolutističnega monarha. Tega centralizma ni hvala Bogu nikjer več na svetu, zato o njem ni treba več pisati.

Pod parlamentarnim ustavnim centralizmom, ki je predviden tudi v naši državi, pa razumemo decentralizacijo državne uprave poim oblastnih samouprav, katere imajo od države pravico na izvrševanju vladarske oblasti. To je, cela država se razdeli na oblasti (n. pr. ljubljanska, mariborska itd.), ki imajo svoje skupščine, katere urejajo gospodarska, finančna in druga vprašanja svojih okrožij.

Oblasti se zopet razdele na samoupravne okraje (sreze) in občine, ki imajo tudi svoja zastopstva v svrhu urejevanja skupnih krajevnih gospodarskih, finančnih in drugih potreb in zadev.

Nasprotno je autonomija decentralizacija države po pokrajinah, ki imajo svojo zgodovinsko skupnost (Bosna, Črna gora) ali pa po pokrajinah, katerih prebivalci govore isti jezik (Slovenija, Hrvatska, Srbija itd.).

Vsaka taka pokrajina ima svoje zastopstvo, svojo skupščino, ki ureja gospodarska,

finančna in druga vprašanja svojega območja.

Razlika med centralizmom in autonomijo je za nas Slovence ta, da imamo pri centralizmu po izvedeni ustavi dve autonomni samoupravni oblasti (ljubljansko in mariborsko), ki vsaka zase rešuje svoje potrebe potom svoje skupščine, v Ljubljani za ljubljansko oblast t. j. za bivšo Kranjsko in v Mariboru za mariborsko oblast t. j. za bivše Spodnje Štajersko in Prekmurje. V slučaju autonomije pa bi bilo eno samo ljudsko zastopstvo za obe oblasti.

Iz te razlage je razvidno, da je centralizem predviden v ustavi bolj autonom, kot autonomija hvalisana od klerikalcev.

METLAR IN BRIVEC.

Neki mož, ki je prodajal metle, stopi v brivnico, da bi se obril. Brivec kupi od njega eno metlo in ko moža obrije, vpraša, koliko metla stane. — »Dva pensa,« pravi mož. — »Ne bo,« reče brivec, »dam vam peni in če mislite, da to ni dovolj, si vzemite metlo nazaj.« — Mož sprejme in vpraša, koliko je dolžan. — »En peni,« pravi brivec. — »Dam vam pol penija in če to ni dovolj mi lahko brado denete nazaj.«

ŽANE IZ KRAVJE DOLINE

in

PEPE Z ZELENEGA HRIBA.

Pepe: Sebas žane! Že dovg te nism vidu. Ud kod pa, k se tku kisl držiš. Puvej no kej novga, če kej veš.

Žane: Pru »fajmoštru« sm blu, pa maja tku kisl vin, kukr je pulitka fajmoštrov, mnde je sama voda pa kakšna kislea notr djana. K sa bli še živ rajnk Lampe in vuditi naš dohtar Šuštršič je blu vse drgač, takrat sa delal z vode elektriko, zdej delaja pa vin.

Pepe: Pa b šou h »Kajfež«. Na veš, d sa zdej »Kajfež« in »Judež« bl pušten kukr »fajmoštri« in »kaplan«, ki še Kristuza in vero prdajajo in u pulitka vlečeja.

Žane: K je tu mogoče. Pa sm mislu volt pr teh vultvah klerikalce kt vern krstjan. Zdej m pa ti take pravš.

Pepe: Viš tku je. Klerikalem je vera tku, kt teb sukna. Kdr ja nucaš, jo ublečeš, kdr t je pa vroče jo pa slečš. Sej s vidu kku delaja z Radičem in kanunistam. Kdr jh nucaja, ih hvalja, se ž nim vežeja kdr jm jh pa ni treba, pa čezn zabavlaja. Kku je vern Ra-

dič tku veš. Sej s zadnč sm prau, kku je po škofh udrihou in šinfou čez pope. Ud kanunistu pa je tku buš, de ne guvarimo. K že usak ve, de sa pušuvico ruskh farjov pubesl in puklal, svete bukve pa use zažgal, al pa u muzemn dal.

Žane: Kua m ti use na puveš. Zdej pa res navem, kua m je za sturit. Soja duša tud ne b rad pugubu, k sa m zadnč gspud rekl, de ne pridm u nebešk kraljestvu, če ne bom volu klerikaln.

Pepe: Pena, pena v lft, k s še zdej tku nauemn, de use vrjameš. Nker drge ni na svet klerikalcu kukr u Sloveni k bodo putem usi ldtje pugublen. U Srbiji nabeđn še ne ve kaj je tu klerikalce, tam usi voljo radikaln.

Žane: Kua pa je tu za ena stranka radikalna, nisa tu naš ta star liberalc.

Pepe: Kdu t je pa spet tu natrobu. Radikalna stranka je največa stranka u držav. Brez ne se namore nč delat. Srbi skor druge stranke na puznaja. Jo narbl ljubja, k veja, je jh je ršila turškega jarma. Pa tud nas je osvobodila in nam dala sojo svobodno državo.

Žane: Lej, lej, kua člouk usga na zve.

Tu pa rad pušlušam. Pol pa tu nisa napčn ldtje. B blu mogoče clu dobr klerikalce pstit in puskust z radikaln.

Pepe: Nč puskust, ampak prdužt se morma jm. Če hočmo, de se buma zastupil kukr bratje, morma jt u skupne velke državne stranke. In še vesel morma bt, de hočjo. Če bo pa mou usak krej soje str k sa sam za zgago, pa na buma nč.

Žane: Sej morde bo res tku.

Pepe: Tku je in nč drgač. Amerika. Tam življa use mogoč ldtje, rjav, črn, pa se usi zastopla, pr nas pa, k sma usi iste krvi in istga jezika, pa se na morma zastopt. Ni čudn, če nisma bli nkul samostojn.

Žane: Kua m je pa za sturt, kua m svetuješ.

Pepe: Pejma u naša velka radikalna stranka, se organizirajna, de bo tud pr nas mela ugled, pa bomo use dosegli, kar hočma.

Žane: Še dons se bom šu upisat.

Pepe: To si edin pametna zinu, Adijo.

Žane: Astn sebas. Pa se dej spet kaj kmal vidt.

Politika doma in na tujem.

Pred Božičem je vlada storila razne ukrepe v zaščito države napram nevarnosti boljševiške invazije in njenih eksponentov v naši državi. Radi Radića je sklenila, da ga postavi pod zakon o zaščiti države in vso njegovo stranko. Sklenjeno je bilo, da se HRSS kot stranka razpusti, da se konfiscirajo vsi arhivi stranke, njene pisarne in poslovnice pa zapečatijo, da se uvede kazenske postopanje proti vsem članom, ki so vršili agentsko in eksponentno službo boljševikov, da se vse kandidatne liste HRSS, ki so že vložene razveljavijo in da se razpuste vse javne korporacije, v katerih je bil vpliv HRSS merodajen in odločilen. Sama obznana pa bo objavljena prihodnje dni. Istotako je minister za šume in rude dr. Gregor Žerjav konferiral z ministrom za trgovino in industrijo dr. Šurminom in ravnateljem Narodne banke Novakovičem o cenah kreditih za obrtništvo v Sloveniji in na Hrvaškem. Pri monopolski upravi je interveniral radi pomanjkanja soli. Odredilo se je, da se porabi vsa sol, ki je prispela te dni iz inozemstva, za Slovenijo, kar popolnoma zadostuje potrebi. Volilni sporazum je potom vrhovnega odbora narodnega bloka končno dosežen za celo državo. Predsednik Ljubo Jovanović je izjavil novinarjem: Med radikali in samostojnimi demokrati je glede skupnega nastopa v Narodnem bloku dosežen popoln sporazum ter je to vprašanje za celo državo rešeno.

Prihodnja konferenca Male antante se bo glasom izjave jugoslovanskega poslanika v Bukarešti, dopisniku lista »Domineata«, vršila v Bukarešti meseca marca po izvršenih volitvah v Jugoslaviji.

Protiboljševiška balkanska zveza.

Da bi se omejilo rovarjenje boljševikov v balkanskih državah, so se začeli predstaviteljci vlad balkanskih držav posvetovati, kako bi prišli v oko boljševikom. V ta namen nameravajo osnovati protiboljševiško zvezo. Ta zveza bi najprej obsegala Jugoslavijo, Bolga-

rijo in Rumunijo, pozneje pa bi se pridružila tudi Grčija. V ta namen se je mudil te dni bolgarski ministrski predsednik Cankov v Beogradu, kjer se je vršila ob prisotnosti Ninčiča pod predsedstvom ministrskega predsednika Pašiča konferenca. Tu se je ugotovilo, da se ovire v dosegu dobrih odnošajev med Jugoslavijo in Bolgarijo dajo pri dobri volji odstraniti. Kar se tiče boljševiške nevarnosti, se mora skupno delovati, ker to zahteva interes obeh držav in ker ni nevarnosti, da bi to kršilo interese drugih držav. Iz Beograda se je podal Cankov v Bukarešto, kjer hoče pripraviti teren za to zvezo.

Homatije v Albaniji.

Pred nekaj časa je izbruhnila revolucija v Albaniji. Ustaši so se združili pod Ahmed Beg Zogovim poveljstvom ter napadli vlade čete Fan Nollija. Ker so ustaši oboroženi z modernim orožjem, je albanska vlada dolžila druge države, zlasti našo Jugoslavijo, da podpirajo ustaše. Naša država je poslala Zvezi narodov ostro protestno noto radi tega natolčevanja, ravno tako angleški in francoski vladi. Bila je nevarnost, da radi teh homatij nastane mednarodni spor, ker so se začele vse velike države zanimati za nemire v Albaniji. Italija je celo poslala del svojega brodivja v Albanske vode. Anglija in Francija sta izjavile, da zastavite vse svoje sile, da se omeji nemir samo za Albanijo. Po poslednjih poročilih so uporniki popolnoma premagali vladne čete in zasedle celo državo. Fan Noll, predsednik vlade, pa je pobegnil na italijanski vojni ladji v Italijo.

Kriza nemške vlade traja še vedno.

Kakor znano pri zadnjih državnozborskih volitvah v Nemčiji ni niti ena stranka dobila večine v parlamentu. Zaenkrat ima vlado Marksova skupina, ki pa ne more dobiti za se večine. Odločitev pade v prihodnjih dneh. Druge težkoče povzročajo vladi Porenje, ki ga antanta neče izprazniti, češ, da nise Nemci izpolnili vseh obveznosti glede razorožitve.

Male vesti.

Uredništvo in uprava želi vsem prijateljcem lista prav srečno in veselo novo leto!

Dr. Niko Zupanič, predsednik oblastnega odbora je 29. decembra 1924 telegrafski energično interveniral pri ministrstvu saobračaja, da se popravi krivica železničarjem, ki so bili prikrajšani pri provedbi, in zahteval takojšnjo popravilo krivic.

† Viktor Parma. Na božični dan 25. decembra 1924 je v mariborski bolnici izdihnil znani slovenski skladatelj Viktor Parma, ki je tudi kot državni uradnik in poznejši okrajni glavar skoro po vseh trgih in mestih na bivšem Kranjskem znan kot vzgleden uradnik in dober družabnik. Slovenci smo izgubili z njim agilnega glasbenega delavca. Njegova glasbena dela so vsakemu znana, zlasti Rokovnjači in Legijonarji, ker ni skoro ljudskega odra, ki ne bi prinesel teh predstav.

Denarna pisma v inozemstvu. Ministrstvo pošte in telegrafa v Beogradu je odredilo z odlokom št. 78485 od 10. decembra l. l., da se smejo od 1. januarja t. l. v pismih z označeno vrednostjo v inozemstvo pošiljati dinarske novčаницe ali pa novčаницe tujih držav v

skupni vrednosti do največ 1000 (tisoč) dinarjev. Zavarovalnina ostane ista kot doslej. Torej je treba za vsako vrednostno pismo za inozemstvo plačati a) pristojbino za priporočeno pismo iste dežele in b) zavarovalnino v znesku 5 (pet) dinarjev, ne glede na vrednost pisma in ne glede na to, v katero državo je pismo namenjeno.

Izplačilo invalidskih draginjskih doklad. Ministrstvo za socialno politiko je predložilo finančnemu ministru akt za ministrski svet s predlogom, naj se čim preje prične z izplačilom posebnje invalidske draginjske doklade. Kakor znano, je v to svrhu odobren kredit v znesku 100 milijonov dinarjev. Kakor javljajo iz Beograda, se z izplačilom prične v najkrajšem času.

Odpomoč proti zapostavljenju naših izseljencev pri izseljeniški kvoti za Ameriko. Po kvoti za izselitev v Ameriko, kakor je določeno, odpade na ljubljansko oblast letno 24 izseljencev, od katerih odpade za črnomeljski okraj 3. Kakor se je ugotovilo, se letos ni izdalo nobeno potno dovoljenje kakemu belokranjcu, kar je očitna krivica. Radi tega je g. dr. Zupanič za časa njegovega zadnjega bivanja interveniral v ostrem tonu v ministrstvu za socialno politiko, kjer se

mu je dalo zagotovilo, da pri prihodnjem četrtletju popravijo to krivico.

Zaščitne odredbe za delavce. V ministrstvu za socialno politiko je dovršen nov dodatek k pravilnikom, s katerimi je urejeno vprašanje tehničnih in zaščitnih odredb za delavce v posameznih podjetjih. Predvidene so podrobne higijenske odredbe. Tako se za šumska podjetja določa, da se smejo za sekanje šum uporabljati samo delavci, ki so popolnoma zdravi, izključeni pa so vsi oni, ki so vdani pijači. Nevarna dela morajo nadzirati izkušeni in strokovno usposobljeni ljudje. Prepovedano je delo pred solničnim vzhodom in po solničnem zahodu ter ob času nevihte. Podobne zaščitne odredbe so predvidene tudi v metalurgičnih delavnicah, v pivovarnah, v tovarnah sladčic in ogljične kisline.

Izseljevanje iz naše države. Meseca oktobra se je izselilo iz naše kraljevine 1537 oseb, in sicer 980 moških in 341 žensk. Na posamezne pokrajine odpade: na Dalmacijo 424, Hrvaško in Slavonijo 414, Vojvodino 239, Srbijo 178, Slovenijo 30, Bosno in Hercegovino 22, Črno goro 14 izseljencev. Po narodnosti je bilo 1321 Jugoslovenov, 290 Nemcev, 96 Madžarov in 16 oseb drugih narodnosti. Izselilo se je: v Argentino 407, Avstralijo 357, Brazilijo 259, Zedinjene države 168, Čile 36, ostale države romanske Amerike 48, v Kanado 28 in Novo Zelandijo 11 oseb.

Razglas. V smislu razpisa velikega župana ljubljanske oblasti z dne 12. decembra se razglasa, naj noben delodajalec ne sprejme v delo ali službo osebe, ki se ne more izkazati z vojaškim dokumentom. Da se predvsem omogoči izsledovanje vojaških beguncev, se prebivalstvo po razpisu ministrstva za notranje zadeve, odeljenje za državno zaščito, z dne 26. novembra opozarja in pozivlja, da nobena oseba, ki se ne more izkazati z vojaškim dokumentom, ne sprejme v delo ali službo, temveč naj v smislu veljavnih zglaševalnih predpisov vsako tako osebo naznanj na deželi županstvu, v Ljubljani pa policijski direkciji, da ugotovi njeno identiteto. Neizpolnjevanje prijave povzroči delodajalcu nepravilne in kazni. V Ljubljano pristojni dobijo potrebne vojaške dokumente, t. j. vojaško zglaševalnico, če je že nimajo, v mestnem vojaškem uradu (Mestni dom).

Za smeh.

V mestu Z. so se nekoč v gledališču malo zamudili s predstavo. Galerija je postala nemirna. Nekaj gospod v parterju se obrne, rekoč: »Osli na galeriji, mir.« »Gori na svislih je seno, hlev je spodaj,« mu odvrne galerija.

Vaša žena ima bašni glas. — Ste jo siljali peti? — Ne, prepriati se.

Bolnik reče zdravniku po konzultaciji: Tedaj mi morete garantirati, da me ozdravite?

Zdravnik: Da, če ostanete toliko časa pri življenju.

Lesni trgovec se je ponesrečil v gorah in obvisel nad prepadom. Ko pride pomoč, zavpije: Dva dni že visim tu. Ali je že kaj zrastle lira?

Zdravnik: Kaj — 1000 dinarjev je zaračunal vam dr. Neroda, ko vam je operiral prst? — Veste kaj, za to vsoto bi vam jaz odrezal celo roko.

Iz strankarskega pokreta.

Konferenca NRS odbora za žužemberški okraj se je vršila 4. pr. m. v prostorih gostilne Vehovec, na kateri je bil za srezkega kandidata za Novo mesto za skupščinske volitve dne 8. februarja soglasno izvoljen dr. Niko Zupanič, min. n. r. Tej konferenci so razen domačih uglednih tržanov prisostvovali tudi drugi vplivni člani naše stranke, kakor dr. Gregorič, Petar Mokorel, dr. Pavlovčič i. dr.

Po konferenci je določeni srezki kandidat g. dr. Niko Zupanič posejil razne odlične tržane, zlasti one, ki so predstavitelji strank narodnega bloka. Povsod je bila enodušnost za skupen nastop in videlo se je požrtvovalnost in vnema za agitacijo v svrhu izvolitve kandidata narodnega bloka.

Na praznik Marije Device 8. decembra pr. leta je bila srezka konferenca v Črnomlju, na katero so prišli vsi predsedniki in podpredsedniki krajevnih organizacij iz Starega trga na Kolpi, Vinice, Tribuč, Bojanc, Adlešičev, Gribej, Krasine, Metlike, Stražnega vrha, Semiča in dr. Konferenca se je vršila v veliki dvorani hotela Lakner, katero so prisotni do zadnjega kota napolnili. Sejo je otvoril predsednik črnomeljske srezke organizacije dr. Nace Malnerič. Po izbranju predsedstva, je dal predsednik besedo dr. N. Zupaniču, predsedniku oblastnega odbora NRS, ki je v živih barvah podal sliko o političnem življenju naše države, o razlogih radi katerih je prišlo do predstoječih volitev, o pomenu Narodnega bloka in o vzrokih njegovega postanka. Povedarjal je in utemeljil, da je obstoj države zahteval, da so dobili volilno vlado državotvorne stranke in ne druge pustolovne z nejasnimi in protidomovinskimi programi. — Nadalje je apeliral na vse navzoče, da naj vsak domoljub žrtvuje na času in osebnih ambicijah v korist domovine in skupne stvari, ker je največja sreča vsakega zemljana, imeti lastno državo in biti svoboden.

Po govoru predsednika oblastnega odbora so se vršile volitve za srezkega kandidata Črnomelj oziroma Belokrajina, na kateri je bil on dr. Zupanič soglasno izbran za kandidata. Po volitvah se je oglašil k besedi dr. V. Gregorič, predsednik novomeške srezke organizacije in predlagal, da se sreza Črnomelj in Novo mesto združita ter postavita skupnega srezkega kandidata, namreč dr. Zupaniča, kar je bilo z navdušenjem sprejeto. Nato so se še oglašili k besedi odborniki krajevnih organizacij Niko Požeg, bivši župan v Gribljah in Rudolf Malič iz Vinice, katera sta oba proslavljala narodni blok in kandidata. Malič (ujec našega lirika Otona Župančiča) je celo deklamiral lastno pesem za zmago kandidata, belokranjskega rojaka.

Po oficijelni konferenci so se zbrali udeležniki iste, kakor tudi zastopniki drugih naprednih strank in celo SLS v salonu g. Laknerja, kjer se je razvila živahna debata in se je povdarjalo, da korist Belokrajine zahteva, da je izvoljen za poslanca pri bodočih volitvah belokranjski rojak dr. Niko Zupanič, ki najbolj pozna domače potrebe.

V veliki zadovoljnosti in složnosti se je zaključila večerna zabava.

Predsednik oblastnega odbora NRS dr. Niko Zupanič min. n. r. se je mudil v Beogradu od 19. — 23. pr. m., kjer je interveriral pri raznih ministrstvih in oblastvih v korist svojih volilcev in članov stranke. Glavnemu odboru NRS je poročal o političnem položaju v Sloveniji. Sprejet je bil tudi 23. pr.

m. od predsednika vlade g. Nikole Pašiča, kjer se je v polurni avdijenci razpravljalo o organizaciji narodnega bloka oziroma o zadržanju NRS v Sloveniji napram drugim državotvornim strankam. Predsednik vlade g. N. Pašič je izrazil željo, naj se strnejo vse stranke, ki jim je blagor domovine na srcu, v enotno fronto narodnega bloka ne oziraje se na osebne koristi.

Za časa beogradskega bivanja je posejil dr. Zupanič tudi Ljubo Jovanovića, predsednika narodne skupščine, ministra za zgradbe g. Nikola Uzunovića in dr. v svrhu zaščite strankinih interesov.

Seja volilnega odbora nacionalnega bloka v Novem mestu se je vršila 6. in 7. decembra v gostilni »Na Vratih« pri gdu. Rozmanu. Predvsem se je razpravljalo o namestniku kandidata za sreza Črnomelj in Novo mesto, kakor tudi o taktiki propagande za časa volitev. Da je potreben skupen nastop vseh naprednih strank, je bilo soglasno mnenje. Vsi so obsojali samostojni nastop kmetijev in so zatrjevali vsi, kakor en mož, da Pucelj s svojo listo ne more prodrati in da je škoda glasov, ki bi jih oddal jeden ali drugi srez za to listo. — Jedino korist od razcepljenosti bi imeli klerikalci, zato je treba pridobiti vse vplivne može SKS za kandidata narodnega bloka in kroglice oddati za Pucija, je toliko kot jih vreči v vodo. Tudi če bi bil Pucelj izbran, ne bi mogel nič ukreniti, ker bi bil osamljen v parlamentu, ker niti klerikalci z 21 poslanci niso mogli radi brezglavne politike nič doseči.

Potovanje oblastnega predsednika NRS po Novem letu v svrhu proučavanja krajevnih potreb. — Po novem letu se poda g. dr. Niko Zupanič v sreze, kjer kandidira kot srezki kandidat pri volitvah za narodno skupščino, v svrhu agitacije, da prouči krajevne potrebe na licu mesta in da je dana prilika vsakemu volilcu osebno potožiti svoje neprilike.

Glavni zbor vseh radikalov mesta Ljubljane.

V bivši kavarni »Narodnega doma« se je vršil dne 30. p. m. ob 8. uri zvečer zbor vseh radikalov mesta Ljubljane. Zbor je kot sklicatelj zboru otvoril dosedanji predsednik mestnega odbora dr. Vi. Ravnihar. Ta je stalno nasprotoval enotnemu nastopu narodnih strank v Ljubljani, ako se ne postavi njega samega za nosilca liste Narodnega bloka. Slučajna večina osebnih prijateljev v Mestnem odboru NRS je drju. Ravniharju omogočala, da je proti želji njenega glavnega odbora in telegrafično mu sporočeni prošnji predsednika NRS Pašiča vztrajal pri svojem, paktiral z nasprotniki Narodnega bloka ter pripravljaj radikalni stranki sramoto, da bi se v Ljubljani eksponirala za klerikalce in njihove zavestnike. Ker je dr. Ravnihar medtem se dogovoril z voditelji NSS za skupni nastop (Ravnihar kandidat, Deržič namestnik), računajoč na podporo klerikalcev, je njegova ožja klika pripravila »večino« na zboru zaupnikov NRS na ta način, da je izdala legitimacije tudi približno 40 narodnim socialistom in klerikalcem.

V prostorih kavarne Narodnega doma se je zbralo okrog 150 udeležnikov sestanka. Po otvoritvenih formalnostih je najprej govoril dr. Ravnihar, ki ni povedal nič novega ter se je le ponujal kot kandidat v zvezi s strankami, ki ne priznavajo vidovdanske ustave.

Nastopili so razni zagovorniki Ravniharjeve blokaške politike in mnogi pravi radikali, ki so pobijali Ravniharjevo kandidaturo in njegova zavijanja, namenjena nepoučenim poslušalcem. Po mnogih burnih medključih se je končno vendarle priglasenemu zadnjemu govorniku dr. N. Zupaniču vzlic nepopisnemu teroru posrečilo priti do besede, kajti dr. Ravnihar ni hotel dati besede prvobornitelju radikalov v Sloveniji. V vznešenih besedah je dr. Zupanič povsem objektivno in mirno poročal o situaciji, kako in zakaj je prišlo do Narodnega bloka in zakaj ne smemo popustiti, da bi dr. Ravnihar, ki je bil in je še v zvezi z blokaško - federalističnimi elementi, nastopal kot kandidat v zvezi z že omenjenimi nasprotnimi strankami. Vsi prisotni razen par osebnih prijateljev dr. Ravniharja, dr. Azmana in instalaterja Babnika so živahno pri trejevali njegovim izvajanjem.

Nato je bilo glasovanje, pri katerem so Ravniharjevi osebni pristaši ugotovili svojo »večino«, ki pa faktično ni obstojala. Konstatirati je treba, da ni bilo pripuščenih na zbor veliko število starih radikalov, dočim so pustili na zborovanje vse one, ki so jih v zadnjih dneh ad hoc legitimirali, kar jim je bilo mogoče, ker so imeli Ravniharci pač vse plačano pisarniško osebje in ves aparat v svojih rokah ter so vršili na zboru neverjeten teror.

Delegat prof. Presl je nato podal v imenu prave večine radikalov zaupnikov sledečo izjavo:

IZJAVA.

»Izjavljamo, da se hočemo kot pravi radikali, sledeč idealom narodne radikalne stranke pokoriti jasno izraženim željam in intencijam šefa glavnega odbora v Beogradu in šefa sedanje vlade g. Pašiča in da ne moremo slediti političnim in paradoksnim avanturam, v katere se spušča bivši predsednik Narodne napredne stranke in sedanji predsednik mestnega odbora NRS v Ljubljani, izrabljajo svoje slučajno vodstvo v mestnem odboru, da paktira v društvu z g. dr. Azmanom in g. instalaterjem Babnikom kot edini predsednik NRS organizacije v državi s strankami, ki imajo diametralno nasprotujoče nazore o urejenju naše države in ki ne pripoznava Vidovdanske ustave.

Mi to pripisujemo temu, da so nedavno došli člani Narodne napredne stranke še v popolnem političnem prepričanju **Zajedničarjev** in da si še niso svesti tradicije in programa Narodne radikalne stranke. Vzlic temu si prisvajajo na čuden način pravo vodstvo radikalne politike v Sloveniji na osnovi političnega programa g. Ljube Davidovića, t. l. programa opozicionalnega bloka, ki je pravkar propadel in se pokazal nevaren za obstoj države.

V tem Davidovičevem bloku so združene stranke, ki imajo svoja vodstva v Moskvi, Rimu in Angori in ki so preje pripravljene našo domovino razrušiti nego jo izgraditi in urediti. S temi strankami NRS ne more imeti ničesar skupnega.

Izjavljamo, da smo za ustvarjenje Narodnega bloka tudi v Ljubljani, ker nam to narekujejo politične potrebe in okolnosti Narodne radikalne stranke in jasno izražena norma politike načrtana od našega šefa g. Pašiča. Zato bomo izbrali iz srede naših somišljenikov radikalov delegata, ki naj se pogaja z demokratsko stranko o skupnem volilnem nastopu v Ljubljani.

G. dr. Ravniharja pa pozivamo, da se pokori in da odloži takoj predsedniško mesto, ker nimamo več zaupanja v njega.

Če tega ni voljen takoj storiti, ga ne smatramo več za radikala in nima več pravice nastopati pod firmo NRS.

Ta deklaracija je bila sprejeta z velikim odobravanjem. Ravniharjeva klika je zapustila zborovališče, nakar se je zborovanje mirno nadaljevalo. Predsedništvo je prevzel profesor Presl in zaupniki so po želji predsednika Pašiča in glavnega odbora NRS se soglasno izrekli za enotni nastop ljubljanske NRS v Narodnem bloku. Zaupniki so izvolili prof. M. Presla kot delegata, ki naj stopi v stik z JDS.

Ker so zaupniki smatrali odhod nasprotnikov Narodnega bloka za pojav nediscipline, so takoj na novo konstituirali vse one ljub-

ljanske pododbore, kjer so nastale vrzeli. Ugotovilo se je, da vlada veliko navdušenje in velika vnema za pravilno politiko NRS. Na podlagi novega konstituiranja pododborov se je v smislu strankinih statutih soglasno izvolil Mestni odbor NRS za mesto Ljubljano, ki se je konstituiral tako: predsednik prof. M. Presl, podpredsednik dr. Miroslav Lukan, delegat dr. Niko Županič, tajnik Ivan Podržaj, blagajnik F. Zupanc.

Nato so se konstituirali še pododbori za vse mestne okraje.

Zborovanje je zaključil predsednik okrožnega odbora NRS dr. Županič, kateremu so zaupniki priredili iskrene ovacije kot ustanovitelju radikalne stranke v Sloveniji.

Kaj se najraje čita?

KONEC HAREMA.

Tekom zadnjih desetletij smo doživeli že toliko čudnega, toliko neverjetnega, da se nam dandanes pravzaprav nič več ne zdi nemogoče. Mislimo si moramo, da nas nič več ne more presenetiti, ker smo takorekoč že na vse pripravljeni.

In vendar. Prej bi menili, da se bo ustavil svet, kot pa da izgine harem, institucija, ki je stara skoraj poldrugo tisočletje. V mladi turški republiki so začeli energično pometati s staro tradicijo in metati čez krov vse, kar le količkaj ovira razvoj moderne Turčije. Odpravili so mnogoženstvo, in s tem tudi staro, čestiljivo institucijo harema.

V Carigradu je imenovala vlada posebno komisijo, ki naj izdela zakonski načrt, s katerim se uveljavlja kot edino dovoljeni zakon monogamija. Zakon z več ženskami je dovoljen le v izjemnih slučajih, ako dokaže mož, da mu je mnogoženstvo nujno potrebno.

Ko izgine harem iz prerajajoče se Turčije, bo odstranjeno še marsikaj drugega, kar je z njim v tesni zvezi. Njegovih vrat ne bo treba več hermetično zapirati in jih skrbno čuvati, da ne vdre vanj nepoklicanec. Izginili bodo evnuli, ki jih Turki ne bodo več potrebovali.

Nov zakonski načrt bo predpisoval tudi zdravniško preiskavo pred sklenitvijo braka. Kdor se ji bo odtegnil, bo občutno kaznovan. Pa ne samo to. Tudi njegov zakon bo razveljavljen.

NOV SLUČAJ HARMANN.

Nasoljeno človeško meso.

Komaj so prišli Nemci malo k sebi od groze, ki so jo povzročile grozovitosti Haarmannove, ki je prejel te dni svoje zasluženo plačilo s tem, da so ga obsodili na smrt na vešalih, s čimer je ta zver v človeški podobi popolnoma zadovoljna, že se je pojavil nov slučaj, ki je zelo podoben prvemu.

V nedeljo se je predstavil v Münsterbergu v Šleziji samskemu kmetu Karlu Denku rokodelski pomočnik in ga prosil za majhno podporo. Denke ga je povabil v hišo. Ko pa je fant sedel k mizi, ga je udaril z ostrim železnim orodjem po glavi in ga težko ranil. Rokodelec se je zgrudil na tla, imel pa je še toliko moči, da se je izvlekel na cesto in nepopazeno izginil iz nevarnega kraja. V svojem skrivališču si je za silo obvezal zavajajočo rano na glavi in ponoči prišel na policijo, kjer je povedal, kaj se mu je zgodilo.

Redarji so takoj odšli k Denku, da ga aretirajo. Ko pa so stopili v njegovo hišo,

so ga našli mrtvega. Mož se je iz strahu, da ga ne bi prijeli, obesil, ko je videl, da mu je nakana izpodletela in njegova žrtev ušla.

Policija je hišo natanko preiskala, ker je takoj sumila, da mora pri stvari iti za kaj hujšega. Čudno se jim je zdelo, da je hotel ubiti premožni kmetovalec neznanega rokodelskega pomočnika, ki vendar ni imel nikakih stikov z njim. Kmalu pa so našli redarji na take reči, da so se jim ježili lasje. Na skednju so našli več loncev z nasoljenim mesom, ki se jim je zdelo takoj sumljivo. Ko so ga natančneje pogledali, so opazili na koži posamezne lase. Zdravniki so kasneje brezdvomno ugotovili, da gre za človeško meso, ki ga je Denke lepo nasolil v loncih, da bi ostalo delj časa užitno.

V Denkov hiši so našli tudi razne papirje potujočih rokodelskih pomočnikov. Policija sklepa iz tega, da je moral Denke že prej večkrat zvbati nič hudega sluteče pomočnike v svojo hišo, kjer jih je iz zasede umoril, potem razmesaril in njihovo meso nasolil. Gotovo je, da je Denke jedel sveže meso svojih žrtev, ker so našli v njegovem stanovanju dele pečene mesa. Čudno je le, da ni bilo najti nikakih kosti. Morda je drugi Haarmann človeško meso tudi prodajal, ker se je nahajalo v njegovi hiši mnogo suhega mesa, čigar izvor se ni dal takoj ugotoviti. Preiskava se seveda nadaljuje.

Stvar je zbudila po vsej okolici strahovito razburjenje, kar je umevno. Vsakdo si nehote misli, da je morda i on jedel človeško meso.

UMOR V DOBU.

Na Štefanovo zvečer ob pol 10. uri je bil na dvorišču gostilne g. Matičiča v Dobu pri Domžalah umorjen hlapec Josip Miklavčič, rojen 1. 1900 v Leščevju pri Krki. Miklavčič je prišel pit četrto litra vina, na to je šel spat čez dvorišče v hlev. Naenkrat je prihitel v vežo in zavpil: Jaz imam že dosti. Kri mu je bruhnila iz srca, kamor je bil zasajen nož. Na vprašanje, kdo da ga je, je rekel: Kremžarjev, in izdihnil. Jože Flis iz Doba, po domače Kremžarjev, je znani pretepač in nasilnež. Prišel je malo preje iz 10 mesečne ječe. Morilca so še tekom noči ujeli orožniki v krtinskih kribih in ga odpeljali v zapor. Govori se, da je nameraval napasti Mirka Matičiča, brata gostilničarja, in da je v zmoti zaklal hlapca. Pokojni Miklavčič je bil dober in zelo delaven fant. O Flisu pripovedujejo, da je že kot deček zažgal domačo hišo in potem dejal: Bomo imeli vsaj židano hišo. Bil je že večkokrat zaprt in so se ga vsi bali kot skrajno nasilnega fanta.

Dopisi.

Bojanci. Bojančani so se obrnili preko svojega krajevnega predsednika Stevo Vričniča na predsedstvo Oblastnega odbora NRS, v katerem prosijo za zgradbo prepotrebne ceste od Bodna do Bojancev. Minister Zupanič, kot oblastni predsednik stranke, bo ukrenil vse potrebno, da se jim zasigura izvršitev tega načrta. On, ki je znal zaščititi kmete proti brezvestnim izsekavanjem bukovja od strani hrvatskega žida Benedeka, bo tudi zastavil vse svoje moči, kakor tudi za potrebe drugih krajev Belokrajine in popravil to, kar so drugi politikarji zagrešili, ki so obljubljali zlate gradove, a nič naredili, kakor n. pr. klerikalci.

Žužemberk. 21. p. m. se je vršil javni shod vseh naprednih strank za žužemberški okraj, ki ga je občinstvo obiskalo v lepem številu. Udeležili so se ga odlični voditelji in pristaši vseh treh strank. Razpravljalo se je o politični situaciji, o volitvah in o nacionalnem bloku. Vsi so bili zato, da se pri volitvah nastopi skupno in da gredo vsi v volilni boj za dolenskega ozir. belokranjskega rojaka dr. Niko Zupaniča. V imenu radikalov, kot pooblaščenec Oblastnega odbora, je govoril g. Dežman, voditelj strojevodij iz Ljubljane. Proti koncu shoda je bila predložena od zastopnikov samostojne kmetijske stranke predsedniku shoda resolucija, ki je bila enoglasno sprejeta. Resolucija: Na javnem shodu združenih naprednih strank SDS, SKS in NRS v Žužemberku dne 21. decembra zbrani napredni volilci sreza Novo mesto pozdravljamo otvoritev enotnega nacionalnega bloka, obsojamo dosedanje cepljenje naprednih vrst in izjavljamo, da hočemo enotno in brez razlike podvrgajoč strankarske koristi višjemu cilju državne in narodne edinosti, opati pri skupščinskih volitvah dne 8. februarja svoje glasove srezkemu kandidatu dr. Niko Zupaniču ter toplo pozdravljamo njegovo kandidaturo.

OBLEKE NA
OBROKE
O. BERNATOVIČ
MESTNI TRG 5

Gospodarstvo.

Uradni tečaj za januar: 1 napoleon 265, 1 turška lira 300, 1 angleški funt šterling 315, 1 dolar 67, 1 zlata nemška marka 16, 1 poljski zlat 13.50, 100 švicarskih frankov 1298, 100 francoskih frankov 360, 100 italijanskih lir 286, 100 belgijskih frankov 332, 100 holandskih goldinarjev 2706, 100 češkoslovaških kron 202, 100 rumunskih lejev 34, 100 bolgarskih levov 49, 100 danskih kron 1190, 100 švedskih kron 1810, 100 norveških kron 016, 100 španskih peset 932, 100 grških drahem 120, 1 milijon avstrijskih kron 002, 1 milijon madžarskih kron 910.

Finančni in gospodarski položaj naše države. Pod tem naslovom prinaša »Prager Presse« razgovor svojega dopisnika z našim finančnim ministrom dr. Stojadinovićem. Dr. Stojadinović je med drugim izjavil, da bo naša trgovinska bilanca za l. 1924 aktivna za okrog milijardo Din. Glede nove carinske tarife je minister menil, da bo sicer zaščitila industrijo, vendar pa ne bo onemogočala uvoza, ker brez uvoza je tudi izvoz nemogoč.

O vprašanju trgovinskih stikov med Češkoslovaško in Jugoslavijo se je dr. Stojadinović izrazil med drugim: Trgovinska pogodba z Italijo je v pripravi, z Avstrijo se vrše sedaj trgovinska pogajanja in nato bo po vsej verjetnosti prišlo do zadevnih pogajanj s Češkoslovaško. Z imenovanimi tremi državami je Jugoslavija v najživejših trgovinskih odnosih. Te tri države absorbirajo 60 odstotkov jugoslovenske zunanje trgovine. Ako se

uvoz Češkoslovaške v Jugoslavijo primerja z uvozom Jugoslavije v Češkoslovaško, se vidi, da je uvoz Češkoslovaške v Jugoslavijo dvakrat večji kakor obratno. Bilo bi želeli, da bi se tudi jugoslovenski izvoz v Češkoslovaško dvignil. Posebno tobak bi si mogla nabaviti Češkoslovaška v Jugoslaviji. Končno ugotavlja minister, da »Prager Presse« razvija s svojimi članki živahno propagando za čim večje gospodarsko zблиžanje obeh držav.

DOM. ČEBIN
TRGOVINA S KURIVOM
LJUBLJANA
 WOLFOVA ULICA 1, II. NADSTR.
 Cekovni račun št. 13.906.
 Brzjavl: DOČEBIN - Ljubljana.

ZALOGA PREMOMA
 iz vseh slovenskih premogovnikov:
 in angleškega premoga,
 in domačega in angleškega kovaškega
 premoga,
 in angleškega koksa.
DRVA, OGLJE.
 RAZPOŠILJALNICA kovaškega pre-
 moga in koksa na drobno.
 SKLADIŠČA: Kolesarska ulica 20 in
 Metelkova ulica 19.
 !!! NAJCENEJŠI NAKUPNI VIR !!!

Najpopolnejši
ŠTOEWER
 šivalni stroji
 za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom.
 Predno si nabavite stroj, ogledajte si to izrednost
 pri trdki
LUD. BARAGA, Ljubljana
 Šelenburgova ul. 6/1.
 Brezplačen pouk. 15-letna garancija.

Pozor!

Manufakturna trgovina
MARIJA ROGELJ
 LJUBLJANA, SV. PETRA C. 26.

Poleg Kolodvorske ulice. Vjudno
 priporoča svojo bogato zalogo
 štofov, cajgov, cvilhov, belo in
 rjavo kotenino, zefir, ox-
 fort, klot, šifon, belo in
 rjavo za ruke, odeje,
 rute, kravate in drob-
 narijo. Velika
 izbira blaga.

GENE ZNATNO NIZKE!

Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj
STOEWER RECORD

Vrhunec fino-
 mehanike.

Zastopstvo:
Lud. Baraga, Ljubljana
 ŠELENBURGOVA ULICA št. 6/1.

REMINGTON
 NOVI MODEL 12

Kako sodijo merodajni faktorji:
 Trdka
Franc Bar Ljubljana.

Med pisalnimi stroji, nabavljenimi pri Vaši trdki, se v prvi vrsti odlikujejo »REMINGTON Mod. 12« tečejo lahko, gladko in brez ropota. Akoravno pišejo na njih v šoli začetniki vsak dan po 4 ure, ni bilo pritožbe. Pisalni stroji »REMINGTON Mod. 12« se odlikujejo kot izvrstni pisalni stroji. Ravnateljstvo ta stroj toplo priporoča.

Ravnateljstvo državne trgovske akademije v Ljubljani.
 V Ljubljani, 13. decembra 1924. D. L. L. BČhm s. r.

Izključno zastopstvo:
Franc Bar, pisalni stroji Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.
 — Telefon št. 407. —

Kar ne veš, vprašaj
 UNIVERZALNI INFORMATIVNI BIRO
„ARGUS“
 BEOGRAD, Knez Mihajlova ulica 35
 (Pasaz Akademije Nauka).
 Telefon 6-25.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

Doslej so izšli nastopni zvezki:

Št.	Avtor: Naslov	Cena v dinarjih		Št.	Avtor: Naslov	Cena v dinarjih	
		Broš.	Vež.			Broš.	Vež.
1.	Albreht I.: Ranjena gruda, povest	12	17	30.	Lipovec L.: Spodobni ljudje, I. Gisto rodoljubje, enodej.	6	
2.	Murnik R.: Na Bledu, povest	16	22	31.	" " " " II. Roka roko...	6	
	Rozman I.: Testament, ljudska drama v 4 dej.	12	17	32.	" " " " III. Živeti!	6	36
4.	Golar Cv.: Poletno klasje, pesmi	20	26	33.	" " " " IV. Iskrena ljubezen	5	
5.	Milčinski Fr.: Fridolin Zolna in njegova družina	8	13	34.	" " " " epilog Prekvašeni svet	9	
6.	Novák-Bradač: Ljubosumnost, veseloigra v 1 dejanju	6	11	35.	Salust-Dokler: Vojska z Jugurto	16	22
7.	Utva: Andersenove pripovedke	12	17	36.	Meško Ks.: Listki, črtice, novele in profili	18	24
8.	Gaboriau-E. V.: Akt šte. 113, roman	22	28	37.	Feigel D.: Domače živali, humorističen spis	10	15
9.	Dr. Veber Fr.: Problemi sodobne filozofije	24	30	38.	Burroughs -z-: Tarzan in svet, roman, II.	30	36
10.	Albreht I.: Andrej Ternouc, reliefna karikatura	6	11	39.	Murger-Tominec: La Bohème, roman	35	42
11.	Golia P.: Peterčkove poslednje sanje, igra v 4 slik.	12	17	40.	Dr. Plečnik J.: Repetitorij anatomije I. Skelet	24	
12.	Milčinski Fr.: Mogočni prstan, igra v 4 dej.	12	17	41.	" " " " II. Mišičje	20	
13.	Garšin-Zun: Nadežda Nikolajevna, roman	10	15	42.	" " " " III. Drobje	20	
14.	Dr. Engliš-Ogris: Denar, narodno-gospodarski spis	26	32	43.	" " " " IV. Obtočila	22	
15.	Goncourt-P. V. B.: Renée Mauperin, roman	15	21	44.	" " " " V. Živčevje		(v tisku)
16.	Samec J.: Življenje, pesmi	15	20	45.	" " " " VI. Čutila		
17.	Mérimée-Pretnar: Verne duše v vicah, povest	9	14	46.	Remec A.: Magda, traged. ubogega dekleta v 12 scenah	14	20
18.	Vrhlicky-Bradač: Oporoka, veseloigra v 1 dej.	6	11	47.	Dr. Göstl Fr.: Misterij duše, poljuden pregled psihijatrije	35	42
19.	Hauptmann-Funtek: Potopljeni zvon, igra v 5 dej.	16	22	48.	Burroughs -z-: Tarzanove živali, roman, III.	30	36
20.	Zeyer-Bradač: Gompaci in Komurasaki, roman	14	20	49.	" -z-: Tarzanov sin, roman, IV.	30	36
21.	Fridolin Zolna: Dvanajst kratkočasnih zgodbic	8	13	50.	Wilde-Vurnik: Slika Doriana Graya, roman		(v tisku)
22.	Tolstoj-Pogačnik: Kreutzerjeva sonata, roman	14	20	51.	Golar Cv.: Slovenske balade in romance		
23.	Sophokles-Golar: Antigone, žalna igra	9	14	52.	Arcibašev-Krašovec: Sanin, roman		
24.	Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev, roman I. del	30	36		Znanstvena in strokovna zbirka.		
25.	Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev, roman, II. del	26	32	Št. 1.	Dr. Čermelj L.: Boškovičev nauk o materiji, prostoru in času	16	23
26.	Andrejev-Vidmar Jos.: Črne maske, igra v 2 dej.	12	17	2.	Dr. Rus J.: Slovenska zemlja (10 ilustracij)	24	32
27.	Erjavč Fr.: Brezposelnost, socialno-politični spis	12	17	3.	Dr. Šerko A.: Anatomija živčevja (100 ilustracij)	150	160
28.	Zupančič O.: Veronika Deseniška, tragedija v 5 dej.	25	32	4.	Skalický B.: Kletarstvo (85 ilustracij)	60	70
29.	Burroughs -z-: Tarzan, sin opice, roman, I.	30	36	5.	Dr. Gosar And.: Socialna ekonomija	85	95
				6.	Dr. Polec J.: Kraljestvo Ilirija		(v tisku)

Naročila sprejema: Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8

Naročniki, ki želé nabaviti si vso zbirko ali vsaj večjo serijo zvezkov „Splošne knjižnice“, se lahko dogovorno poslužijo ugodnosti plačevanja v primernih mesečnih obrokih.

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico

registrovano zadrugo z omejeno zavezo v Ljubljani

Mestni trg šte. 6

ki ima že

nad 10,000.000 Din jamstvene glavnice

Vloge na hranil. knjižice in tekoči račun obrestuje najugodneje